

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A fenntartható fejlődéssel kapcsolatos hatásvizsgálatok és az Európai Unió kereskedelempolitikája

(2011/C 218/03)

Előadó: **Evelyne PICHENOT**

2010. április 22-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A fenntartható fejlődéssel kapcsolatos hatásvizsgálatok és az Európai Unió kereskedelempolitikája.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció 2011. április 7-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. május 4–5-én tartott, 471. plenáris ülésén (a május 5-i ülésnapon) 161 szavazattal 3 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

Az európai uniós kereskedelempolitikájához kötődő fenntartható fejlődéssel kapcsolatos hatásvizsgálatok teljesítményének javítása érdekében az EGSZB az Európai Bizottságnak az eszköz felülvizsgálását javasolja annak érdekében, hogy az jobb választ tudjon adni a civil társadalom – különösen a globalizáció kontextusában – foglalkoztatási problémákra. Az EGSZB javasolja, hogy a fenntarthatósági hatásvizsgálati eszközt úgy alakítsák át, hogy egy összefüggő értékelési ciklusba integrálják.

1.1 Ehhez az EGSZB lényegesnek tartja, hogy ezentúl minden kereskedelmi megállapodás rendelkezzen olyan nyomkövetési mechanizmussal, amelyben a civil társadalom is részt vesz. Egyedül ez garantálná az önkéntes vállalatok ellenőrzését és a fenntartható fejlődés irányába tett kereskedelmi nyitásban rejlő kockázatok és lehetőségek figyelemmel kísérését. A javasolt dinamikus megközelítésen belül elengedhetetlen egy ilyen mechanizmus, amely lehetővé teszi, hogy meghatározott idő elteltével újraértékeljék az eredeti vizsgálat során feltárt kockázatokat és lehetőségeket.

1.2 Ennek az eszköznek a fenntartható fejlődés célkitűzésével való összhangba hozása érdekében az EGSZB azt javasolja, hogy a fenntarthatósági hatásvizsgálat

- váljon az előzetes (*ex-ante*), folyamatos (*in itinere*) és utólagos (*ex-post*) értékelés részévé,
- kapcsolódjon a tárgyalási mandátumot megelőző vizsgálatokhoz, és időre készüljön el,
- prioritásként kezelje a társadalmi és környezeti kockázatok felderítését, kiegészítve a gazdasági értékeléseket, amelyek a gyakorlatban főként arra szolgálnak, hogy igazolják az EU kereskedelmi megállapodás megkötésére vonatkozó szándékát,
- a liberalizációnak a fenntartható fejlődés valamennyi pillérére gyakorolt összhatásával arányban részesítse előnyben a konkrétabb, az ágazatok vagy háztartások szintjén részletezett értékelést, különösen a nagyarányú informális tevékenységet folytató gazdaságok esetében,

- váljon hivatkozási ponttá, amely hozzájárul „következmények elemzéséről” folytatott nyilvános európai parlamenti vitához,
- vonja be a kísérő intézkedésekbe az Európai Unió más politikáit is.

1.3 A rendelkezésre bocsátott információ relevanciájának javítása érdekében az EGSZB javasolja, hogy a következő intézkedések révén igazítsák ki a fenntarthatósági hatásvizsgálatokat:

- a három pillér közötti egyensúly helyreállítása,
- a tanácsadóknak a rendelkezésre álló – különösen minőségi – módszerek széles köréből kell meríteniük oly módon, hogy az adott kereskedelmi megállapodás nem gazdasági szempontjairól is tájékoztatást nyújtsanak,
- ökológiai megközelítésmódokat (életciklus-értékelés, széndioxid-kibocsátás, ökoszisztéma-szolgáltatásokat célzó intézkedések) kell kifejleszteni,
- a vizsgálat elvégzésével megbízott tanácsadók csoportjának szisztematikusan be kellene vonnia olyan szakértőket, akik a kereskedelmi megállapodást kötő partnerországból származnak,
- a szociális partnerekkel, a környezetvédelmi szakértőkkel és az üzleti világ képviselőivel közvetlen és mélyreható tárgyalásokat kell kezdeményezni,
- a nemek közötti egyenlőségre gyakorolt hatások figyelembevétele,
- a fenntarthatósági hatásvizsgálatba be kell építeni azokat a vizsgálatokat, amelyek a jogi és egészségügyi szakmák gyakorlásának feltételeire, különösen az azt végzők függetlenségére, valamint fizikai integritásának a biztosítására vonatkoznak.

1.4 A megújult részvételi folyamat megszervezése érdekében az EGSZB javasolja, hogy

- a tanulmány legyen hozzáférhető minden szakaszában és minden érdekelt fél és partnerállam számára, és kiegészítésként csatoljanak hozzá egy rövid jelentést,
- a konzultáció feleljen meg a ciklus különböző szakaszainak, legyen nyitott valamennyi civil társadalmi érdekelt számára, és rendelkezzen hozzá megfelelő pénzügyi eszközöket,
- tegyék lehetővé, hogy az EGSZB – a mutatók kiválasztásáról és a konzultációba bevonandó civil társadalmi szervezetek meghatározásáról szóló véleményén, valamint konzultációs módokat ajánlásán keresztül – a fenntarthatósági hatásvizsgálatokat megelőzően részt vehessen a folyamatban,
- az EGSZB-t kérjék fel, dolgozzon ki véleményt a „következmények elemzéséről”, amelyet az Európai Parlament és a Tanács elé terjesztenek,
- az EGSZB-t fontos partnernek ismerjék el a partnerországok civil társadalmával – az uniós küldöttségekkel összehangoltan – folytatott konzultációk és kísérőintézkedések megszervezésében,
- az EGSZB közvetítsen annak érdekében, hogy a civil társadalom hatásvizsgálat keretében való konzultációja kapcsolódjon a megállapodásokban bevezetett nyomkövetési mechanizmusok jövőbeli kialakításához,
- az utólagos értékelés vegye figyelembe a nyomkövetési bizottság időközi jelentését.

2. A fenntarthatósági hatásvizsgálat: szükséges eszköz, ám átalakítása elengedhetetlen

2.1 Az Európai Bizottság „Kereskedelem, növekedés és globális ügyek” című közleményében⁽¹⁾ pontosítja, hogy fokozni kívánja a résztvevőkkel és a civil társadalommal folytatott konzultációit, hogy jobban fel tudja mérni a kereskedelmi politikák fenntartató fejlődésre gyakorolt hatását. Ismerve a Kereskedelmi Főigazgatóságnak a fenntarthatósági hatásvizsgálatok bevezetése révén játszott úttörő szerepét, az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság újra megnyitotta a vitát, amelynek célja a módszer eredményeinek elemzése, valamint korlátainak és hiányosságainak a felszámolása. Ebben a feltárási véleményben az EGSZB azokra a javaslatokra összpontosít, amelyek célja az eszköz teljesítményének javítása, valamint célkitűzéseinek tisztázása. A fenntarthatósági hatásvizsgálatok társadalmi és politikai hasznosságának kérdését is meg kívánja válaszolni.

2.2 A Lisszaboni Szerződés hatályba lépésével az Európai Parlament kiszélesítette hatásköreit, és kereskedelempolitikai ügyekben az Európai Unió Tanácsával egyenlő jogokkal rendelkezik. A Szerződés életbelépését követő első ratifikáció, nevezetesen a Dél-Koreával 2011 márciusában kötött megállapodás alkalmával tesztelhetők a résztvevők – különösen az érzékeny

ágazatokban tevékenykedők – a képviselők ezen új hatáskörének jelentőségét. Szükségessé válik tehát, hogy összhangba hozzuk a civil társadalommal folytatott párbeszéd előző módszerét ezzel az intézményi változással.

2.3 Az EGSZB nagy érdeklődéssel fogadja azokat a módosításokat, amelyeket az Európai Bizottság fentebb idézett közleményében bevezetett erre az eszközre vonatkozóan. A fenntarthatósági hatásvizsgálat továbbra is kapcsolódik a civil társadalommal folytatott konzultációhoz, és a jövőben is formális kötelezettség az ilyen konzultációk szervezése a tárgyalások során, valamint az ezek során levont következtetéseknek a tárgyalási álláspontot kifejtő dokumentumban való ismertetése. Ez egy új szakasszal egészül ki: az Európai Bizottság közölte, hogy a kereskedelmi megállapodások hatásainak felülvizsgálata érdekében utólagos értékelés alá vonják ezeket. Végül, a tárgyalásokat követően, de még a megállapodás aláírása előtt megjelenik a politikai vita egyik kulcsszakasza: az Európai Bizottság *elemzést* fog készíteni a megállapodás *következményeiről*, amelyet megküld az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak. Ettől kezdve a fenntarthatósági hatásvizsgálatot nem lehet egyszerű tárgyalási eszköznek tekinteni: összekapcsolja ugyanis a politikák kidolgozási ciklusának egészét. Ezáltal e vélemény javaslatai, amelyek a hatásvizsgálatok átdolgozását célozzák, időszertűvé válnak, és nagyobb horderővel rendelkeznek.

2.4 Többoldalú megállapodások hiányában, a kétoldalú vagy regionális szabadkereskedelmi megállapodások azok, amelyek mind a teljesebb (előzetes és utólagos) értékelési ciklus alkalmazása, mind pedig a tartalmuk (a fenntartható fejlődésről szóló fejezetek, beleértve a környezetvédelmi és szociális kötelezettségvállalásokat) révén, egyre több olyan elemet foglalnak magukba, amelyek a világkereskedelem „fenntarthatóbb” kormányzásához vezetnek.

2.5 A Kereskedelmi Főigazgatóság és a civil társadalom között már kialakították a strukturált párbeszédet,⁽²⁾ amely a tájékoztatást és a cserét szolgáló, a kereskedelmi tárgyalások különböző szintjein folytatott üléseket is tartalmaz. Ez megfelel annak a követelménynek, hogy a tanácsadók a fenntarthatósági hatásvizsgálatok kidolgozásához kötelezően konzultáljanak az európai és a partnerországok civil társadalmi szervezeteivel. A civil párbeszéd egy nagyszabású kísérletéről van itt szó, amelyben az EGSZB nagyobb szerepet kíván vállalni.

2.6 A kétoldalú vagy regionális kereskedelmi tárgyalások kialakításának vagy újraélesztésének jelenlegi szakaszában, a tájékoztatás/konzultáció ezen formája reményekre ad okot, ugyanakkor kritikák⁽³⁾ tárgya is. A fenntarthatósági hatásvizsgálatokon belül a gazdasági értékelés jelentős súllyal esik latba az olyan matematikai szimulációs modellek elterjedt használata miatt, mint az általános egyensúlyi modell, amelyet azzal a céllal dolgoztak ki, hogy a makrogazdasági politikák hatékonyságát, nem pedig környezetvédelmi és szociális hatásait (ráadásul különválasztva) vizsgálja. A modellezésnek a fenntarthatósági hatásvizsgálatokban ismertetett eredményei gyakran intuíción alapulnak, és csekély információt tartalmaznak a tárgyalófelek vagy az érdekelt felek számára, mivel nem állapítják meg a

⁽¹⁾ COM (2010) 612, 2010. november 9.

⁽²⁾ A Kereskedelmi Főigazgatóság civil társadalommal folytatott párbeszédéről szóló 2010. évi tevékenységi jelentése: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/february/tradoc_145785.pdf.

⁽³⁾ Az Európai Unió új kereskedelmi politikájára vonatkozó nyilvános konzultációról szóló 2010. évi végleges jelentés: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/september/tradoc_146556.pdf.

jelentős vagy megfelelő mértékben célzott hatásokat. A fenntarthatósági hatásvizsgálatokat megnehezíti az informatikai ágazaton belüli megbízható statisztikai adatok hiánya vagy hiányossága, és így nem veszik kellő mértékben figyelembe az erre az ágazatra esetlegesen gyakorolt hatásokat.

2.7 A folyamatról szóló több tanulmány⁽⁴⁾ beszámol a fenntarthatósági hatásvizsgálatok kidolgozásának és a konzultációk megszervezésének a korlátairól. Mivel a tárgyalási folyamat túl késői szakaszában kerül sor rájuk, a fenntarthatósági hatásvizsgálatoknak nincs lehetőségük sem a tárgyalások tartalmának a befolyásolására, sem arra, hogy időben felhívják az érintett szereplők figyelmét a legproblémásabb hatásokra. Az eljárás során megkérdezett kulcsszereplők meghatározása és kiválasztása nem átlátható szabályok szerint történik.

2.8 Amikor a pénzügyi és gazdasági válság következményei hatására néhány társadalmi mutató értéke alapvető változásokon megy át, az első vizsgálatot a felhasznált adatok és lehetőségek frissítése érdekében ki kell egészíteni és módosítani kell, valamint növelni kell a javasolt kísérő intézkedések helyességét.

3. A fenntarthatósági hatásvizsgálatok beépítése egy koherens értékelési ciklusba

3.1 Mivel a fenntarthatósági hatásvizsgálatok azáltal, hogy túl későn szolgáltatták az információkat, amelyek a tárgyalások szempontjából sok újdonságot nem tartalmaztak, nem rendelkeztek világos politikai vonatkozással és megfelelő konzultációs folyamat sem áll mögöttük, és így nem szolgáltak megelégedésre, az EGSZB a dinamikus megközelítés szerinti átdolgozásukat javasolja. Elsőként, a fenntarthatósági hatásvizsgálatok mandátumát a különleges (környezetvédelmi és társadalmi) kockázatok felderítésére és e kockázatok idővel való nyomon követésére kellene összpontosítani. A fenntarthatósági hatásvizsgálatok többletértékének lényege ebben, a várható és megfigyelt kockázatokról szóló információszolgáltatásban rejlik.

3.2 Az értékelés tehát egyszerre előzetes (előre jelzett kockázatok), folyamatos (kockázatértékelés) és utólagos (megfigyelt hatás). A fenntarthatósági hatásvizsgálat ezáltal több mint egy módszertani keret vagy diagnosztikai eszköz: dinamikus jellegű kap. Ezért már nem olyan statikus eszközként kell felfogni, amelynek köszönhetően a három pillér számtani értéke kiszámítható, hanem mint egy olyan eljárást, amely az együttműködést és a célzott információk megosztását szolgálja. Ezek az információk a gondossági kötelezettséggel felruházott civil társadalom és a tárgyalófelek számára jelzésként vagy figyelmeztetésként értelmezhetőek.

⁽⁴⁾ Anne Chetaille (2005.). Les études d'impact des accords commerciaux sur le développement durable: bilan et perspectives [A kereskedelmi megállapodások fenntartható fejlődésre gyakorolt hatását vizsgáló tanulmányok: eredmények és kilátások]. Gret, Párizs.
Ruddy and Hilty (2007). Impact assessment and policy learning in the European Commission [Hatásvizsgálat és a politikákkal kapcsolatos tanulás az Európai Bizottságban], Sciencedirect.
Pascal Gabriel (2008). Problématiques environnementales, emploi et cohésion sociale. Un examen des développements politiques au niveau international [Környezetvédelmi problémák, foglalkoztatás és társadalmi kohézió. A nemzetközi szintű politikai fejlődések vizsgálata], Syndex / Foglalkoztatás, Szociális Ügyek és Társadalmi Összetartozás Főigazgatósága.
Ekins and Voituriez (2009). Trade, Globalisation and Sustainability Impact Assessment [Kereskedelem, globalizáció és fenntarthatósági hatásvizsgálat], Earthscan, London.

3.3 A hatékonyság érdekében a fenntarthatósági hatásvizsgálati folyamatot be kell építeni az uniós politikák koherens értékelési ciklusába, amelynek közös célja a fenntartható fejlődés.

3.3.1 Elsőként meg kell teremteni a három pillér közötti koherenciát, és feltétlenül meg kell erősíteni a környezetvédelmi és éghajlati perspektívát, emellett pedig a szociális tengelyt illetően, konkrétan meg kell említeni az emberi jogok tiszteletben tartását és a tisztességes munkafeltételeket⁽⁵⁾.

3.3.2 Ezt követően a politikák és a tervezett kísérő intézkedések, valamint a feltárt kockázatok és lehetőségek között kell megteremteni a koherenciát. Az ajánlásoknak le kell fedniük az uniós politikák és intézkedések legszélesebb körét (strukturális alapok és speciális programok, fejlesztési segély, Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap, a demokrácia és az emberi jogok európai eszköze – EIDHR, EBB-finanszírozás). Hasonlóképpen, programjuk kialakítása során ezeknek az eszközöknek is figyelembe kell venniük a fenntarthatósági hatásvizsgálatokat.

3.3.3 Végül meg kell teremteni a koherenciát az Európai Bizottság által bevezetett különböző értékelések között. Különösen azt kell tisztázni, hogy milyen összefüggés van a tárgyalási mandátumot megelőző hatásvizsgálat és a fenntarthatósági hatásvizsgálat között. Utóbbi mandátumát szükség esetén ki lehet igazítani és felül lehet vizsgálni annak megfelelően, hogy a társadalmi és környezetvédelmi kockázatokra vonatkozó előzetes tanulmány ambiciózus vagy éppen ellenkezőleg, szerény és hiányos volt.

3.4 Az európai parlamenti képviselőket, a tagállamok, valamint a civil társadalom képviselőit a folyamat során mindvégig be kellene vonni az eddigieknél fokozottabb mértékben. Az, hogy az Európai Bizottság a kereskedelmi megállapodás következményeiről az Európai Parlament és a Tanács számára elemzést készít, stratégiai jelentőséggel bír a cikluson belül, és az elemzésnek az intézmények általi figyelembe vétele lehetőséget teremt arra, hogy a civil párbeszéd a politikai vita kulcsmomentumára összpontosítson.

3.5 Szükségesnek tűnik, hogy a fenntarthatósági hatásvizsgálatokat általánossá tegyünk, és a stratégiai gazdasági partnereinkkel (Egyesült Államok, Kína, Oroszország, Japán, India, Brazília) kötendő szabadkereskedelmi megállapodásokról szóló tárgyalások jelenlegi és jövőbeli mandátumának megfelelően kiigazítsuk, amelynek során pontosabban meghatározzuk azokat a szempontokat, amelyek az ENSZ gazdasági és szociális jogokról szóló jegyzőkönyvére, a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokra, a közbeszerzési piacok szabályaira és a beruházási megállapodásokra vonatkoznak.

4. A szolgáltató információ relevanciájának növelése

4.1 A lehetséges pozitív vagy negatív hatások tényleges figyelembevétele érdekében lényeges, hogy az eredményeket a megbeszélés előtt időben eljuttassák a tárgyaló felek részére. Továbbra is biztosítani kell a vizsgálatokhoz való hozzáférést a tárgyalások minden szakaszában és a partnerországok minden érdektelt fele számára. Noha a tanulmány kidolgozásának idejét kilenc hónapra növelték, a partnerországokon belüli konzultatív folyamatok megerősítése érdekében módosítani kellene ezt az intervallumot.

⁽⁵⁾ Az EGSZB tájékoztató jelentése: A tisztességes munka és a fenntartható fejlődés a földközi-tengeri térségben, 2010. szeptember.

4.2 A fenntarthatósági hatásvizsgálatok hasznosságát ért kritikára válaszul le kell mondani az általános kijelentésekről és az összehatas (gazdasági kontra környezetvédelmi kontra társadalmi) minőségi méréséről. Prioritásként kell kezelni a sajátos környezetvédelmi és társadalmi kockázatokat célzó intézkedéseket, valamint e területek lehetőségeit, amelyek kiegészítik a gazdasági lehetőségekhez szükséges intézkedéseket, amelyek konstrukciónál fogva a modellek többségében pozitívnak bizonyulnak. Tulajdonképpen ezek a modellek motiválták azt, hogy a szóban forgó megállapodásokról a hatásvizsgálatot követően, de a mandátumot megelőzően tárgyalnak.

4.3 A környezetvédelmi és szociális kockázatok értékeléséhez a rendelkezésre álló módszerek lehető leg szélesebb skáláját kell felhasználni, amely a mennyiségi módszerektől azon minőségi módszerekig terjed, amelyeket kimondottan arra hoztak létre, hogy a szóban forgó kereskedelmi politikák nem gazdasági aspektusáról nyújtsanak tájékoztatást, mint például a nemek közötti egyenlőségre, az élelmiszer-biztonságra vagy az élelmiszer-biztonságra gyakorolt hatásról. Megérné továbbfejleszteni különösen az olyan környezeti kímélőbb megközelítéseket, mint az életciklus-értékelések, a szén-dioxid-kibocsátás, vagy a biológiai sokféleségre gyakorolt hatás. Emellett minőségi módszereket is alkalmazni lehetne a célzott ágazatokban – a foglalkoztatás és a tisztességes munka terén – jelentkező szociális következmények értékelése érdekében.

4.4 E tekintetben a pályázati felhívásban szereplő megbízási feltételekben az Európai Bizottságnak kimondottan a társadalmi, illetve környezetvédelmi kérdésekben jártas szakértőket kellene felkérnie. Határozottan javasoljuk a partnerországok és az ILO, sőt, adott esetben a WHO, vagy a FAO szakértőinek nagyobb mértékű bevonását, különösen a nagyarányú informális tevékenységet folytató gazdaságok esetében. Ezen túlmenően, a tanácsadóknak elemezni kellene a jogi és egészségügyi szakmák gyakorolásának lehetőségeit, hogy tájékoztatást adjanak érdekeik és fizikai integritásuk jogi védelméről.

4.5 Az Európán belüli hatást sem szabad figyelmen kívül hagyni, főképp olyan fenntarthatósági hatásvizsgálatok esetében, amelyek – különösen a foglalkoztatás vagy az átszervezés tekintetében – stratégiai partnereket szeretnének bevonni. A szociális partnerek bevonásának lényeges szerepe van e területen, beleértve azt is, amikor a társadalmi és környezetvédelmi célkitűzések közötti esetleges feszültségeket feloldják, amelynek célja az igazságos átmenet és a zöld és inkluzív növekedés. Szisztematikusan össze kell gyűjteni az ágazati adatokat az EGSZB Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottságától, és az ágazati szociális párbeszédet folytató európai bizottságoktól, amelyek kereskedelmi cserékkel foglalkoznak. A szociális partnerekkel folytatott közvetlen párbeszéd megerősíti a hatásvizsgálat eredményeinek legitimitását.

4.6 Ezen túlmenően a fenntarthatósági hatásvizsgálatokhoz fokozatosan fel kellene használni a multinacionális vállalkozásoknak a vállalati társadalmi felelősségvállalás (CSR) keretében vállalt önkéntes, illetve tárgyalásos úton meghatározott feladatokból, valamint a nemzetközi keretegyezményekből származó információkat.

4.7 A partnerországok kapacitásainak növelésére szánt pénzügyi és humán erőforrások (szakismeret – különösen a környezetvédelem és szociális ügyek terén, konzultációs mechanizmusok) kulcsfontosságúak a fenntarthatósági hatásvizsgálatok

minősége és a nyomonkövetési csoport létrehozása szempontjából. Az Európai Fejlesztési és Együttműködési Főigazgatóság és a Kereskedelmi Főigazgatóság közötti ez irányú koordinációt tovább kell mélyíteni és fejleszteni, figyelembe véve az új Európai Külügyi Szolgálat programozását.

4.8 A helyi szakértők és a civil társadalom segítségével fokozatosan figyelembe kell venni a szabadkereskedelmi megállapodásoknak az azokban részt nem vevő országokra és a legkülső régiókra gyakorolt hatását, hogy fel lehessen mérni a kereskedelmi folyamatok ökológiai és szociális következményeit.

4.9 Ennek a tárgyalófelek és a jövőbeli értékelők számára egyaránt hasznos elemzési módszernek a fenntarthatósági hatásvizsgálatok Európai Bizottság által készített 2006-os gyakorlati útmutatójának⁽⁶⁾ az átdolgozásához kellene vezetnie. Az útmutató átdolgozásába, valamint annak végrehajtásába nagy arányban be kellene vonni a Fejlesztési és Együttműködési Főigazgatóság, a Foglalkoztatási, Szociális Ügyek és Társadalmi Összetartozás Főigazgatósága, a Környezetvédelmi Főigazgatóság, az Éghajlatpolitikai Főigazgatóság és az Egészség- és Fogyasztási Főigazgatóság szakértőit.

5. A civil társadalom részvételi folyamatának felülvizsgálása

5.1 Számos ajánlás azokra az elvárásokra ad választ, amelyet a Kereskedelmi Főigazgatóság által 2010-ben szervezett, az új kereskedelmi politikáról szóló nyilvános konzultáción részt vevők kifejeztek. Ahogy a fenntarthatósági hatásvizsgálatoknak a politikák koherens értékelési ciklusa részévé kell válniuk, úgy a konzultációt is át kellene gondolni és dinamikusabbá kellene tenni, olyan folyamattá, amely a ciklus különböző szakaszaihoz igazítható, és bevált gyakorlatok sorozatára épül.

5.2 Az EGSZB az intézményi konzultációk keretében részt vehetne egy konkrét fenntarthatósági hatásvizsgálat kidolgozási folyamatának korai fázisában, véleményt dolgozhatna ki a szociális és környezetvédelmi mutatók megválasztásáról, vagy a kísérő intézkedések meghatározásáról, valamint ajánlásokat tehetne a legmegfelelőbb konzultációs mechanizmusokra.

5.3 A civil társadalom az Európai Parlament elé terjesztendő, a *következményekről* szóló *elemzéstől* azt várja, hogy az Európai Bizottság számoljon be arról, hogy a tárgyalófelek milyen módon vették figyelembe a fenntarthatósági hatásvizsgálatok következtetéseit, valamint milyen módosításokat hajtottak végre az egyes fejezetekben a meghatározott veszélyek elkerülése érdekében.

5.4 Az első vizsgálatot egy (két vagy három évig tartó) nyomonkövetési és korai értékelési mechanizmus keretében kell elvégezni, a civil társadalom széles körű bevonása mellett, pontosítani kell és adott esetben felül kell vizsgálni a megfigyelt következményeket, és fel kell ismerni az új kockázatokat. A nyomon követés és az értékelés középpontjába a kockázatokat és azok időbeli változásait, valamint a kísérő intézkedések hatékonyságát kell állítani.

⁽⁶⁾ Gyakorlati útmutató a fenntarthatósági hatásvizsgálatokhoz, Kereskedelmi Főigazgatóság: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/march/tradoc_127974.pdf.

5.5 A fenntarthatósági hatásvizsgálatot magában foglaló új értékelési ciklushoz az EGSZB stabil kapcsolati rendszerrel rendelkezik a harmadik országok civil társadalmainak számos szervezetével. Képes tehát arra, hogy a konzultációk során közvetítői szerepet játsszon. Gyűjtött már tapasztalatokat a partnerországok civil társadalmaival való párbeszéd megszervezésében a tárgyalások különböző szakaszaiban.

5.6 Az EGSZB egy-egy földrajzi területtel foglalkozó állandó csoportjai, amelyek a harmadik országok civil társadalmaival való cserét szolgálják, nagy előnyt jelentenek abban, hogy a civil társadalom valamennyi résztvevőjét bevonva felállítsák a megállapodások nyomonkövetési bizottságainak első egységeit. Az EGSZB ezen munkaszervei – amelyek a társulási vagy partnerségi megállapodások különböző aspektusairól szóló párbeszédokban és vitákban tapasztalatot gyűjtöttek – a kereskedelmi megállapodások során kialakított egyensúlyról szóló viták kiemelt helyszíneivé válnak. Földrajzi alapon, az adott területre vonatkozó szakértelmüknek köszönhetően minden közös struktúra hozzájárul a nemzetközi kereskedelem és a fenntartható fejlődés közötti empirikus kapcsolatokhoz.

5.7 A Cariforum megállapodásban szereplő nyomonkövetési mechanizmus megoldást nyújt a megállapodás egészének felügyeletére azáltal, hogy az alkalmazását a civil társadalom egésze felügyeli. A Dél-Koreával kötött megállapodás lehetőséget nyújt a *Fenntartható fejlődés* fejezet felügyeletére. E nyomonkövetési mechanizmusok bevezetése határozottan

növeli a fenntartható fejlődés területére vonatkozó európai kötelezettségvállalások hitelét. A nyomon követés későbbi érvényesége és a felek közötti bizalom ezen a konzultációs folyamaton belül a fenntarthatósági hatásvizsgálat minőségétől függ majd. Ezért az EGSZB újból amellett foglal állást, hogy valamennyi kereskedelmi megállapodáson belül állítsanak fel nyomonkövetési bizottságot.

5.8 Az EGSZB támogatja a Kereskedelmi Főigazgatóság együttműködési szemléletét, amely valamennyi megállapodásba be kíván illeszteni egy a társadalmi és környezetvédelmi vállalásokat tartalmazó „fenntartható fejlődési” fejezetet. A fenntarthatósági hatásvizsgálat részt vesz ebben az ösztönző intézkedésben azáltal, hogy empirikus és gyakorlati módon jelzi a kereskedelem által nyújtott lehetőségeket e téren, valamint azokat a szükséges átmeneti, kiigazító, kompenzációs, vagy védelmi intézkedéseket, amelyek célja a társadalmi és gazdasági kockázatok csökkentése a megállapodás vállalásainak megfelelően.

5.9 Az EGSZB, amely vállalta a Cariforum megállapodás nyomon követésének a koordinálását, a civil társadalommal korábban kialakított kapcsolataira fog támaszkodni. A dél-koreai civil társadalommal is ki fog alakítani partnerséget, hogy továbbra is felügyelje a bevezetendő nyomonkövetési mechanizmusokat. A részvételi folyamat felülvizsgálata érdekében le kell vonni a következtetéseket a Chilével kötött megállapodás első alkalommal történő utólagos értékeléséből.

Kelt Brüsszelben, 2011. május 5-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Staffan NILSSON